

CITTA' DI TORINO

Program de comun acord al primăriei pentru includerea școlară și formativă pentru copii cu Necesități Educative Speciale

Publicat în Buletinul oficial al Regiunii Piemonte (Regione Piemonte) nr.15 din data de 14/04/2016

Cuprins

Program de comun acord: ce este?cât durează? cine îl semnează? cum se controlează aplicarea acestuia? care sunt obiectivele?	Pagina 2
Colaborarea între instituțiile interesate și familii pentru a favoriza includerea școlară a elevilor cu handicap: traseul sau parcursul pentru evaluarea și certificarea problemelor	Pagina 3
Servicii pe care instituțiile se angajează să le furnizeze:	
Înainte de școală	Pagina 4
La școală	Pagina 5
Pentru susținerea parcursului școlar, de la grădiniță până la liceu și formarea profesională	Pagina 6
În timpul parcursului școlar dar nu la școală	Pagina 9
După școală	Pagina 11
Colaborarea între instituțiile interesate și familii pentru a favoriza includerea elevilor cu Tulburări Specifice de învățare	Pagina 13
Colaborarea între instituții și familii pentru includerea elevilor cu Necesități Educative Speciale	Pagina 14
Consulență și formare pentru familiile și elevii cu handicap, elevii cu Tulburări specifice de învățare și pentru elevii cu Necesități educative speciale	Pagina 15

Întregul text al programului de comun acord, informațiile cele mai importante despre acțiunile instituțiilor interesate semnate descrise mai sus, textul planului educativ individual, și textul profilului descriptiv de funcționare partea 2-a se pot găsi pe site-ul internet al primăriei la următoarea adresă:

<http://www.comune.torino.it/servizieducativi/cas/accordodiprogramma/index.html>

Programul de comun acord este un instrument prevăzut de lege pentru a îmbunătăți coordonarea activităților pe care fiecare parte trebuie să le desfășoare pentru a garanta includerea școlară și formativă a copiilor și elevilor cu handicap sau cu tulburări specifice de învățare și nevoi educative speciale, certificate de Instituțiile sanitare pentru orașul Torino.

Programul are o validitate de 3 ani, de la 15 aprilie 2016 până în data de 14 aprilie 2019, după această dată poate fi renovat.

Acordul a fost semnat de Primăria orașului, de Biroul școlar, de Instituțiile sanitare (ASL), de școlile statale și private, de Agențiile de formare profesională.

Semnatarii s-au angajat la realizarea următoarelor obiective:

- să garanteze dreptul la învățământ și educație;
- să îmbunătățească includerea în creșe, grădinițe, școli și în formarea profesională;
- să împărtășească cu familia - fiind unica cu drept de decizie- (cu excepția dispozițiilor diferite din partea Autorității judiciare pentru minori) intervențiile de activat și modurile pentru a evalua efectele: ascultând și susținând familia pe toată desfășurarea proiectului ;
- considerarea subiectului interesat ca membru efectiv și activ al familiei, fiind astfel implicat, cu ajutoarele necesare, în alegerile care îl privesc;
- să promoveze continuitatea itinerariului școlar;
- să activeze acțiuni îndreptate spre a favoriza un orientament școlar și /sau profesional;
- să îmbunătățească implicarea Asociațiilor de familii.

Legenda:

Primăria din Torino: instituție care se ocupă cu gestiunea Orașului Torino

Serviciul - Oraș metropolitan - : ceea ce se numea înainte Provincia Orașului Torino, furnizează servicii pentru elevii care frecventează școala superioară (liceul) și cei care frecventează formarea profesională

Biroul școlar : este sediul Ministerului Italian de Instrucție pentru Provincia orașului Torino

Instituțiile sanitare locale (ASL) : de medicină și de reabilitare

Neuropsihiatria infantilă: medicii, psihologii, logopediștii, fizioterapeuții experți în tratarea problemelor copiilor de la 0 la 18 ani.

Colaborarea între toate instituțiile interesate și familii pentru a favoriza includerea elevilor cu handicap: itinerariul de evaluare al problemei și certificarea ei

Această parte descrie acțiunile pe care fiecare parte trebuie să le realizeze, și cu litere cursive acțiunile pentru familiile implicate.

Dacă elevul manifestează probleme:

familia din proprie inițiativă sau prin indicații din partea medicului de familie sau al pediatrului sau a școlii, se adresează, cu trimitere de la pediatru la Serviciul de Neuropsihiatrie infantilă (NPI) al Instituției sanitare (ASL) din zona de reședință, pentru a cere un ajutor în înțelegerea problemei și despre ce se poate face. Dacă instituția sanitară decide că elevul are o problemă și are nevoie de ajutor, va invita familia să activeze un parcurs de recunoaștere a stării de handicap și va cere ca amândoi părinții să semneze modelul de acord. Instituția sanitară va pregăti Profilul descriptiv de funcționare-PDF-(Diagnostica funcțională- aspectele sanitare - anexa B parte 1) și îl va da familiei. Pe parcursul timpului dedicat înțelegerii problemelor vor fi necesare analize, întâlniri cu neuropsihiatru sau cu alți medici care lucrează cu el. Dacă familia nu este de acord cu diagnosticul problemei sau nu vrea să certifice handicapul, parcursul se poate opri, dar se poate reactiva dacă familia și schimbă părerea sau dacă intervine Autoritatea Judiciară pentru Minori, în cazurile prevăzute de lege.

Parcursul cu INPS (Instituția care se ocupă cu asistența socială):

când familia a primit Profilul descriptiv de funcționare, trebuie să meargă la pediatru și să ceară prezentarea unei cereri de a vizita INPS pentru obținerea certificatului de handicap, folositor pentru a avea un suport la școală. După ce pediatru a prezentat cererea, trebuie să predea familiei un formular numerotat. Când va fi posibil, chiar Neuropsihiatru va face cererea, fără a fi necesar să se meargă la pediatru. Totuși este necesar ca familia să prezinte o cerere de întâlnire la INPS în modalitate online sau prin CAF (Asistența fiscală) sau prin ajutorul sindicatului sau în mod privat; această cerere va avea același număr cu cealaltă. Instituția INPS va da întâlnire familiei printr-un sms sau prin poștă cu o recomandată; pentru vizită familia va trebui să aducă toate documentele medicale necesare și profilul descriptiv de funcționare – PDF- (diagnostica funcțională, aspectele sanitare, anexa b partea 1). Copilul trebuie să fie prezent la vizită.

La sfârșitul ședinței, INPS va scrie un proces verbal provizoriu, în care va declara condiția de “persoană cu handicap”; procesele verbale definitive de handicap și invaliditate, dacă sunt cerute, vor fi în schimb trimise prin poșta recomandată după o lună sau două de la vizită.

Parcursul de individuare a nevoilor elevului în timpul frecvenței școlare :

Familia predă școlii sau agenției de formare procesul verbal provizoriu al vizitei și profilul descriptiv de funcționare-PDF-.

Prin urmare este necesară întâlnirea cu Unitatea Multidisciplinară Integrată (U.M.I.) formată din familie, medicii instituției sanitare ASL, profesori, întâlnire în care se va scrie a doua parte a profilului descriptiv de funcționare – PDF-

Pentru a scrie acest profil școala și ASL vor organiza întâlnirile și familia trebuie să participe, deci e foarte important să se completeze fișa numită “punct de vedere al

persoanei respective și celui care o reprezintă”, cu care va putea descrie propriul fiu.

Dacă elevul a început să frecventeze școala de puțin timp, este necesar ca școala să ceară, din punct de vedere continuativ participarea profesorilor din anii trecuți. Acel document trebuie să cuprindă toate nevoile elevului și motivațiile cu privire la o eventuală posibilitate de a nu putea folosi transportul în comun pentru drumul de acasă la școală. Astfel va fi nevoie de un serviciu cu ajutor de transport, dacă familia vrea să facă cerere pentru acest lucru.

Când documentul va fi semnat de toți, familia îl va prezenta la Agenția de formare, sau la școală pentru a obține serviciile care vor fi descrise în capitolele următoare.

Serviciile pe care instituțiile se angajează să le furnizeze

Înainte de școală

Instituțiile medicale și sanitare locale iau în grijă copilul dacă problema se manifestează la naștere, garantând astfel îngrijirea necesară și susținerea familiei.

Furnizează indicații pentru alegerea și folosirea aparatelor și utilajelor, protezelor și ajutoarelor tehnice necesare pentru tratarea invalidității și/sau handicapului respectiv, care vor fi folosite în viața de zi cu zi. Instituțiile vor lua măsuri în așa fel încât aceste utilaje și aparate să fie păstrate și reparate cum se cuvine.

Primăria- Serviciile educative și Sistemul educativ integrat 0-6 recunoaște prioritatea absolută la intrarea în creșă pentru copii cu handicap certificat; în secțiile care îi vor ospita, și se activează ore în plus pentru a garanta o bună includere.

Primăria- Serviciile educative pot să activeze Consulența Educativă Domiciliară (CED), un serviciu care se adresează copiilor cu handicap grav cu vârste între 0 și 6 ani, care frecventează creșa sau școala, sau frecventează puține ore sau din când în când.

Personalul educativ va merge acasă și/sau familiile vor duce copii la Sediul CED. Intervenția este individuală, implică copilul și un membru al familiei și poate fi cerută de familie, de Serviciul social și de Serviciul de Neuropsihiatrie sau de Serviciul de reabilitare pe teritoriu.

La școală

Pentru a garanta o bună integrare a elevilor cu certificate, școala sau Agenția de formare:

- îngrijește cu atenție **continuitatea** pentru a cunoaște bine nevoile elevului și ca să garanteze ca trecerea de la o școală la alta să fie pozitivă;
- școala instituiește un "Grup de lucru pentru includere" (GLI) format din profesori, învățători și operatori ai serviciilor, familii și elevi;
- scrie Planul Educativ Individual ,PEI care descrie intervențiile educative prevăzute.
Familia participă la scriere și primește o copie a documentelor;
- garantează Asistența de bază cu colaboratorii școlari- pentru școlile private cu personalul respectiv- care se ocupă de a însoți elevul la toaletă, care îl vor schimba dacă e necesar, care să îl primească la intrare și să îl ajute la ieșire și în toate deplasările;
- identifică și dispune condițiile cele mai adecvate pentru includerea elevului; promovează folosirea unei didactici de integrare și organizează activitatea școlară în funcție de criteriul de flexibilitate;
- asigură frecvența în baza orarului școlar la fel cu cel al clasei, cu excepția situațiilor în care în interesul copilului/elevului, sunt active intervenții și proiecte din partea altor instituții sau există organizări speciale de orar cerute de familie sau fixate de comun acord , care să reducă frecvența școlară.
- garantează o evaluare potrivită, strategii de didactică specială, probe de verificare asemănătoare cu cele ale colegilor sau diferite dacă e necesar ,timpuri mai lungi și folosirea ajutoarelor necesare;
- se asigură ca în programarea vizitelor didactice și de instruire să se țină cont de necesitățile elevilor cu handicap,garantând astfel posibilitatea participării;
- se activează pentru orientare în vederea unei profesii, activându-se cu atenție pentru Formarea Profesională cu Serviciile de teritoriu, și în Lumea muncii;
- cere tuturor instituțiilor implicate servicii, chiar și de tip sanitar care sunt indispensabile elevului

Susținerea pe parcursul școlar pe tot timpul școlii elementare, până la școala superioară (liceu) și în formarea profesională

Primăria - prin Serviciile educative, furnizează **asistența specialistică**, elevilor aflați în situație gravă care frecventează grădinița, școala elementară și gimnazială.

Aceste servicii sunt:

- **Centre Educative Specializate Municipale (CESM)** : sunt servicii care operează, prin intermediul laboratoarelor, în favoarea elevilor cu handicap grav sau foarte grav, înscriși la școala elementară sau gimnazială; oferă un serviciu dedicat și semnificativ, diferit de acel oferit de școală. Pentru fiecare elev se face un proiect individual cu validitate anuală, renovabil, hotărât împreună cu școala, cu familia și cu rețeaua de servicii, proiect introdus în Planul Educativ Individual, realizat în sediile CESM și/sau cu școala. Există activități specifice pentru elevii cu Tulburări din spectrul de autism. Centrele CESM primesc unii înscriși și în afara orarului școlar, propunând activități educative, chiar și cu scopul susținerii familiei în gestiunea de zi cu zi.
- **Proiecte**: sunt intervenții diverse, în raport cu nevoile individuale, elaborate sau propuse de școală.
- **Artiterapie**: sunt intervenții educative specifice (precum teatrul, artă, muzica și dansul) conduse de experți și desfășurate cu clasa în care este inclus elevul cu handicap.
- **Activități de suport și supraveghere ale școlilor pentru elevii cu Tulburări din spectrul de autism (DSA)**: activitatea este efectuată de personalul expert în materie. Acesta este un itinerar de însoțire și susținere a profesorilor claselor în care va intra un elev cu handicap DSA, în așa fel încât vor putea, munci mai bine și în mod autonom după formare.
- **Furnizare de ajutoare care pot fi folosite la școală** : primăria livrează ajutoarele necesare școlii în care sunt înscriși elevi cu handicap și pentru care fizioterapeutul a cerut ajutoare. Ajutoarele adecvate pot fi disponibile în magazia cu ajutoare sau pot fi cumpărate, în limitele resurselor economice disponibile .
- **Livrarea de cărți scrise cu alfabetul braille sau cu litere mărite**: Primăria furnizează texte școlare scrise cu alfabetul braille, cu litere mărite sau un suport informatic pentru elevii orbi sau nevăzători care frecventează școlile de orice ordin sau grad. Cărțile pentru creșe sau grădinițe sunt produse și împărțite în colaborare cu Serviciul competent al Direcției Serviciilor Sociale.
- **Serviciul de Pre școală și Post Școală** care poate servi pentru a susține familiile și permite prelungirea orarului școlar, când e necesar.
- **Serviciul Senior Civici** : în grădinițe, școli elementare și gimnaziu, sunt introduse Senior civici (Persoane în vârstă voluntare, în serviciu pentru cetățeni) ei fac parte din proiectul orașului în cadrul cetățeniei active, și pun la dispoziție competențele proprii pentru susținerea claselor în care sunt incluși elevii cu handicap.

Primăria - Serviciul educativ- Biroul de transporturi organizează transportul casă/școală și viceversa cu însoțitori, pentru elevi de la grădiniță până la școala superioară (liceu).

Este activ și un serviciu asemănător pentru terapiile pe care elevii le pot frecventa în timpul orarului școlar și pentru realizarea proiectelor CESH, care se adresează elevilor grădinițelor, școlii elementare și gimnaziale. Serviciul se desfășoară în mod colectiv, cu mijloace de transport specializate.

Accesul la acest serviciu se face printr-o cerere semnată de Directorul școlar/Responsabilul pedagogic și de familie; pentru completarea cererii este necesar ca familia și școala să se întâlnească pentru a face un acord în funcție de orarul de transport mai potrivit nevoilor tuturor.

Pentru noile cereri va trebui o părere favorabilă despre eventuala necesitate de transport din partea Unității Multidisciplinare Integrate, în Profilul Descriptiv de Funcționare anexa B, partea a 2 a, cum este arătat deja în capitolul "Parcursul de individuare al nevoilor elevului în timpul frecvenței școlare".

Toate cererile de transport casă/școală care dețin condițiile necesare de acces sunt primite și nu e prevăzută nici o prioritate.

Serviciul Orașul Metropolitan (Città Metropolitana) furnizează **asistență specialistică** elevilor în situație gravă care frecventează școlile superioare. Serviciile sunt:

- finanțarea proiectelor prezentate de Școlile Superioare;
- finanțarea orelor adăugate de învățământ pentru a garanta continuitatea parcursului școlar în trecerea la școala superioară (liceu);
- finanțarea intervențiilor pentru susținerea itinerarului didactic pentru a ajuta la obținerea diplomei de bacalaureat și nu numai a certificatului de competențe
- finanțarea proiectului "Superiamoci" (hai să ne depășim) dedicat elevilor cu tulburări din spectrul de autism (DSA) pentru a sensibiliza elevii clasei care îl vor primi pe colegul cu DSA, formarea și susținerea profesorilor astfel încât vor putea să muncească mai bine și în mod autonom, atribuirea educatorilor competenți în școală.
- Activarea experiențelor de pregătire spre muncă (ucenicie), în colaborare cu Centrul pentru Șomaj, în timpul ultimilor trei ani de liceu.

Pentru elevii care frecventează Agențiile formative pentru a finaliza - datoria de școlar- (= în Italia e obligatorie frecvența școlară până la vârsta de 16 ani), serviciul **orașul metropolitan** atribuie o finanțare corespunzătoare pentru angajarea profesorului de susținere pentru 175/200 ore pe an în funcție de cursul frecventat.

Instituțiile sanitare locale (ASL) activează intervențiile necesare și potrivite, chiar și în orarul școlar când sunt prevăzute de planul de îngrijire și de reabilitare; evaluează capacitatea frecvenței la laboratoare la școala superioară/agenția de formare, când e necesar.

Garantează consultări cu părinții elevilor urmăriți și poate oferi consulență profesorilor pentru implicările psihologice și relaționale de includere; colaborează pentru redactarea Planului Descriptiv de Funcționare partea a 2 a și pentru producerea Planului Educativ Individual, aducând propria competență sanitară pentru a evidenția evoluția minorului.

Biroul Școlar va desemna profesori de suport și susținere specializați și nespecializați în școlile statale, în limitele prevăzute de lege.

Formarea profesională pregătește fiecare elev cu handicap în baza Proiectului Formativ Individual.

La sfârșitul parcursului elevii cu handicap susțin probele finale standard în baza cărora pot obține calificarea profesională sau în cazul în care nu-și ating obiectivele pot obține certificarea competențelor obținute.

Pentru **formarea profesională** e posibil să fie introduși în fiecare clasă un număr de 3 elevi cu handicap de grad mic.

În timpul parcursului școlar dar nu la Școală

Primăria, Direcția Politicilor Sociale și a Raporturilor cu Instituțiile Sanitare (ASL) , Serviciul pentru persoane cu handicap și Serviciul pentru minori, în colaborare cu **instituțiile sanitare**, vor produce intervenții de susținere cu referire în special la minorii cu handicap.

Serviciul social și serviciul de Neuropsihiatrie infantilă din Institutia ASL a orașului, împreună cu familia, elaborează proiectul de intervenție socială individuală (PAI) care va fi evaluat și aprobat de o comisie formată între instituții (Unitatea Multidisciplinară de Evaluare a Handicapurilor minorilor):

- **Proiectul “PIPPI”** (Programul de intervenții pentru prevenirea procedurilor birocratice), se adresează familiilor cu fii între 0 și 16 ani, favorizând o implicare deplină a familiilor și promovând forme noi de colaborare și de confruntare între subiecții implicați.
- **Intervențiile la domiciliu “punctuale, oportune și intense”** înseamnă activități de susținere a familiei și a minorilor în dificultate pentru ajuta permanența în familie prin noi tipuri de intervenții educative, în comun acord cu familia;
- **Comunitate reabilitivă psihosocială pentru minori:** dedicate minorilor cu patologii psihiatrice, care au nevoie de o perioadă într-un mediu protejat ca susținere la reintoarcerea în viața socială. Există astfel de comunități pentru copii între vârstele de 11/ 17 ani care au depășit faza acută a tulburării comportamentale, dar care nu sunt încă în stare să fie reintegrați în familie. Aceste comunități sunt utile și pentru a preveni faza acută a bolii;
- **Comunitate terapeutică pentru minori**, finanțată de Asl (instituția sanitară), cu scopul de a îngriji pe scurte perioade de timp copii și adolescenți cu handicap psihic grav în fază acută. Are obiectivul de a depăși comportamentele problematice și de a furniza susținere educativă;
- **Serviciul educativ pentru handicap senzorial** .Un educator, dintr-o agenție externă aleasă de familie, urmărește elevii cu handicap senzorial (auz sau vâz) care frecventează școala sau un curs de formare. Elevii cu handicap de surd sau nevăzător au dreptul la acest serviciu în baza tipului de handicap prevăzut de lege. Intervenția constă în ajutorul didactic și în susținerea autonomiei pentru persoane nevăzătoare sau oarbe și în medierea comunicării pentru persoanele surde, și se poate realiza în mediul școlar sau familiar. Proiectele sunt luate de comun acord cu familia, cu neuropsihiatria infantilă, cu Serviciul de reabilitare din instituțiile sanitare (ASL), cu Școala și cu Agenția externă care furnizează educatorul;
- **Serviciul Educativ Reabilitativ (SSER)** dedicat minorilor cu tulburări de comportament și în spectrul de autism, cu raport individual, cu scopul de a construi abilități, competențe și autonomii mai mari;

- **Servicii diurne** (descrise în capitolul După școală) în care pot fi prevăzute înscrieri part time a elevilor care încă mai frecventează școala (de 16 ani) pentru a anticipa cunoașterea locului în care vor fi înscriși.

Primăria din Torino- prin C.O.S.P., Centrul de Orientare Școlară și Profesională, în via Bardassano 5/A furnizează un serviciu de orientare școlară pentru a alege criteriul de studiu după școala gimnazială de I grad și este un serviciu nou de orientare pentru cine a făcut deja o alegere și nu a fost potrivită.

Famiiliile care intenționează să aibă un interviu de consulență orientativă personală pot fixa o întâlnire individuală cu un îndrumător.

Rețeaua pentru includere în școlile din Torino, Școala Vera și Libera Arduino în via dei Militari 25- va cumpara și va da în împrumut școlilor ajutoare didactice folositoare elevilor cu handicap sub cererea școlilor respective.

După Școală

Serviciul Orașul Metropolitan dezvoltă acțiuni care ajută elevii la înscriere în cursuri universitare, muncitorești, de formare sau în serviciile socio-asistențiale.

De exemplu:

- **Proiectul “Gândește-te la mine ca la un adult”**, prezentat în școlile superioare (licee), pentru a însoți elevii spre viața adultă. În ultima perioadă de frecvență școlară va fi organizat acest proiect din august până în decembrie și astfel elevii vor desfășura experiențe de muncă în instituții și cooperative, pentru a verifica propriile capacități și aptitudini; dacă nu sunt încă în posesia certificatului de invaliditate, se activează parcursul pentru a-l obține;
- **Proiectele “Sub nivel”** : prevăd cursuri de introducere în câmpul muncii pentru elevii care au un procent de invaliditate cuprins între 33% și 45 % care nu pot fi înscriși în listele speciale ale legii 68/99;
- **Cursuri pentru formarea muncitorească**: gestionate de Agențiile de formare profesională, se adresează tinerilor cu handicap intelectual de grad mediu, mediu-grav. Durează doi ani și sunt utile pentru a apropia elevul de lumea muncii și de regulile ei;
- **Proiectul experimental pentru autism**: prevede un curs de formare care este punctualizat pentru promovarea ocupării tinerilor cu Tulburări din spectrul de autism la o înaltă funcționare (Es.Sindromul de Asperger);
- **Formarea pentru muncă, FAL**: este adresat mai ales tinerilor cu handicap intelectual, în posesia certificatului de invaliditate și înscriși la centrul special de șomaj. Cursul durează un an și prevede activități de formare pentru o alegere profesională specială și deasemenea o experiență de ucenicie în instituția respectivă;

- **Formarea pentru muncă, (FAL) formare de scurtă durată:** cursuri scurte pentru a îmbunătăți competențele profesionale și a favoriza înscrierea în câmpul muncii ale persoanelor cu handicap. Cursurile sunt organizate pentru elevii care au depășit vârsta de 18 ani cu handicap fizic, psihiatric sau intelectual, sau mixt sau senzorial, în posesia unui certificat de handicap și înscriși la centrul special de șomaj;
- **Cursul anual de calificare pentru persoane cu handicap senzorial:** pentru tinerii cu handicap vizual pentru a obține competențe legate de noile tehnologii ale comunicării telefonice și informatice, utile pentru o introducere în câmpul muncii.

Primăria - Direcția Politicilor Sociale și Raporturi cu Instituțiile sanitare (ASL), Serviciul pentru persoane cu handicap și Serviciul pentru Minori- în colaborare cu Instituțiile sanitare organizează:

Servicii Diurne, în special:

- CAD Centrul de activități diurne: activități de artizanat sau expresive dedicate îmbunătățirii și/sau menținerii atitudinilor persoanelor înscrise;
- CADD Centrul diurn pentru instruire a persoanelor cu handicap: activități, laboratoare și intervenții structurate socio-reabilitative;

Servicii de reședință: Pentru a răspunde familiilor care nu pot să se ocupe de fiul adult cu handicap, primăria, de acord cu ASL, a dezvoltat o rețea de servicii și stiluri de viață familiare și anume Grupuri apartament și Comunități locuință.

Primăria - Direcția Politicilor sociale și a raporturilor cu ASL (Instituția sanitară), Serviciul pentru persoane cu handicap și Serviciul Minori – oferă și activități culturale, sportive, artistice și informatice în timpul cărora persoanele cu handicap adulți și minori să poată experimenta includerea socială prin site-ul: <http://www.comune.torino.it/pass/motorericerca/> realizat împreună cu Asociațiile.

Colaborarea între Instituțiile interesate și familii pentru a favoriza includerea elevilor cu Tulburare specifică de învățare

Dacă elevul manifestează dificultăți școlare, se activează următorul parcurs:

- Școala de acord cu *familia*, va susține abilitățile școlare și le va descrie în fișa respectivă (Anexa 2 pentru școala elementară, anexa 3 pentru școala gimnazială, superioară și de formare profesională), *împărtășită și apoi predată familiei;*
- Școala și sau *familia* pot să se adreseze la UTS pentru a cere consultanță specifică (vezi ultimul capitol) pentru a pune la punct problemele și strategiile de folosit.
- Și dacă în ciuda acțiunilor de recuperare, nu se manifestează îmbunătățiri, profesorii, de acord cu familia, începând cu trimestrul al 2 lea din clasa a 2 a elementară, vor completa partea B din Fișă și apoi o vor preda familiei;
- *Familia va prezenta situația la ASL, sau la consulenți privați, pentru a începe un proces de diagnostic care se va putea concluda cu un certificat eliberat de ASL la sfârșitul celor 6 luni;*

- La momentul trecerii de la școala elementară și gimnazială (medie în Italia) la școala superioară (Italia - liceu în România)/de formare profesională, pentru a garanta o bună continuitate de muncă, școala va completa fișa anexă 3, în care se descriu intervențiile activate și abilitățile școlare dobândite de elev;
- *Familia va prezenta la ASL în caz necesar renovarea certificatului de DSA (dacă au trecut cel puțin 3 ani de la prima certificare)*

Dacă familia și școala **nu sunt de acord** despre nevoia de a activa acțiuni de recuperare și îmbunătățire în vederea învățării potențiate a elevului, *familia poate totuși să se adreseze la ASL pentru activarea parcursului care va duce la certificare*, dar în acest caz instituția ASL nu este obligată să răspundă timp de 6 luni.

*Dacă familia vrea să se adreseze la profesioniști privați, după completarea anexei 2 sau 3 cu școala sau **din proprie inițiativă**, va trebui să ceară o evaluare neuropsihiatrică infantilă, o evaluare a funcționării intelective și a abilităților școlare, și eventual chiar și o evaluare neuropsihomotorie și o va preda la ASL.*

Instituția Sanitară Asl are datoria de evaluare a documentelor furnizate de profesioniștii privați și dacă sunt complete, are datoria să elibereze certificatul de invaliditate în 45 de zile de la primirea cererii.

Dacă documentele furnizate de profesioniștii privați nu sunt reținute complete de către Asl, *familia* poate să ceară activarea parcursului de diagnostic; cererea va fi introdusă în lista de așteptare, fără prioritate.

12

Profesionistul privat ales de familie rămâne în orice caz în legătură cu școala.

Certificarea tulburării specifice de învățământ nu dă dreptul la profesori de susținere dar în schimb se poate accesa programarea didactică personalizată, aprobată de familie și de ex. timpuri mai lungi, folosirea de instrumente didactice (calculatoare) etc.

Colaborarea între Instituțiile interesate și Familii pentru a favoriza includerea elevilor cu Nevoi Educative Speciale

Regiunea Piemonte (Regione Piemonte) a redefinit lista condițiilor de sănătate definite ca Nevoi Educative Speciale.

Instituția ASL poate certifica o condiție de sănătate cu evidență sanitară ca fiind Nevoie educativă specială (EES), pentru a favoriza includerea sa în parcursul școlar.

Evaluarea și certificarea pot fi efectuate de Serviciul de Neuropsihiatrie infantilă/psihologie sau de profesioniști privați.

Lista condițiilor de sănătate care trebuie certificate ca Nevoi Educative Speciale este următoarea:

F80 Tulburare evolutivă specifică a limbajului și exprimării orale

F82 Tulburare evolutivă specifică a funcției motorie, sindroamele ipercinetice (include ADHD, Tulburare de atenție și hiperactivitate)

F90.0 Tulburare de activitate și de atenție
F90.1 Tulburare ipercinetică a comportamentului
F90.8 Sindrom ipercinetic de alt tip
F90.9 Sindrom ipercinetic nespecificat
R41.8 Nivel intelectual Limitat (sau Funcționare Cognitivă Limitată) cu coeficient de inteligență cuprins între valorile 70 și 84

(Bolile au un cod numeric care derivă din manualul de diagnostică "Clasificarea ICD 10 a Organizației Mondiale de Sănătate")

În urma certificării Nevoilor specifice educative, în colaborare cu familia, școala pregătește Planul didactic educativ personalizat, Agențiile de formare pregătesc Proiectul Formativ Individual.

Certificarea nu dă dreptul la profesorul de susținere la școală.

Serviciul Oraș Metropolitan desemnează 50 de ore de susținere pe an pentru elevii înscriși la Formarea Profesională, elevi cu tulburări de comportament foarte semnificative.

Consulență și formare pentru familiile și copiii/elevii cu handicap, cu Tulburări specifice de învățământ și cu Nevoi Educative Speciale

Centrul de suport și susținere pentru noile Tehnologii și handicapuri (CTS) – Școala Vera și Libera Arduino din Via Figlie dei Militari 25 - are obiectivul de a valoriza rolul pe care noile tehnologii îl pot avea în includerea școlară a elevilor cu handicap sau cu tulburare specifică de învățare și cu Nevoi Educative speciale:

- centrul informează, profesorii, **elevii și părinții** despre resursele tehnologice disponibile, gratuite și comerciale, prin întâlniri de prezentare și prin site-ul web <http://www.necessitaeducativespeciali.it/>;
- organizează inițiative de formare adresate Personalului școlar, **elevilor sau familiilor** despre folosirea tehnologiilor pentru includerea școlară;
- furnizează consulențe pentru a facilita individualizarea ajutoarelor cele mai potrivite, și modalităților didactice, a activităților de clasă deasemeni pentru a defini cele mai bune moduri de **colaborare între școală și familie**.

Unitatea teritorială de servicii Profesionale pentru Profesori - Necesități Educative Speciale (UTS-NES) Școala Vera și Libera Arduino în via dei Militari 25:

- Gestionează un ghișeu de consulență care se ocupă de tulburările specifice de învățământ și de alte Nevoi Educative Speciale;
- oferă serviciul de consulență, informare, orientare, și counseling "Mă bazez pe tine", pentru părinți și operatori în rețea pentru problemele legate de handicap, de boala cronică, și de problemele legate de adaptare.